

Mr. P.H. Nasoet
p/a P.T. TEMPO
Bina Mulia Buid
H.R. Rasuna Sa
JAKARTA 12
INDONESIA

mr A.D. Dirkzw
Keizersgracht 702D
1017 EV AMSTERDAM

25 januari 1998

Beste Boem,

Het is allemaal zo snel gegaan in de laatste drie decaden. De informatietechnologie heeft de productcycli zo verkort dat het voor de normale burger, met zijn 'small and cloudy brains' en bovendien uitgerust met een aangeboren inertia, de snelle veranderingen niet bij kan benen. Ook is de vraag of we met onze simpele hersenen wel de wereldvraagstukken kunnen oplossen? Ze waren er niet voor gemaakt.

Indertijd heb ik je geschreven over een oude Maya legende die vertelde dat de mensheid geboren werd met het vermogen om over de horizon heen te kijken. Toen ze hoogmoedig werden en zich met de goden wilden gaan meten, hebben de goden besloten om zand in hun ogen te strooien met als gevolg dat ze niet meer over de horizon heen konden kijken. De televisie heeft van de wereld een dorp gemaakt. Iedere dag staan er hier uitgebreid commentaren over de financiële crises in Azië in de krant. Er wordt onderhandeld over duizelingwekkend bedragen in US dollars aan hulpprogramma's. Hoe fragiel een nationale munteenheid als ruilmiddel is, als het vertrouwen wegvalt, lezen we dagelijks in de krantencommentaren. In Indonesië is het een 'sauve qui peut', hoe anders is de wisselkoers 1 USD=15000 Roepia te verklaren?

Boem, het ligt niet in mijn bedoeling om de toestand in de wereld te becommentariëren, maar om je te laten weten dat we vaak aan jou en aan de familie denken in deze barre tijden en ik voeg er een advies uit het boek Winni the Pooh aan toe: 'Remember, at times of sudden immersion it is always important to keep the head above water !'.

In een ander boek: 'Mythe en Bewustzijn' van Joseph Cambell en Bill Moyers (Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd worden) vond ik een interessante explicatie over de symboliek van de afbeeldingen op het Dollarbiljet die voortkomen uit de verlichte ideeën bij het ontstaan van de Amerikaanse natie.

Het uitgangspunt in het gesprek tussen de heren Cambell en Moyers was dat de bestaande godsdiensten (mythes) met elkaar overhoop liggen; Moslims tegen Christenen, en omgekeerd, als wel Hindoeïsme tegen de Islam.

CAMBELL We hebben mythen nodig die het individu niet met zijn plaatselijke groep vereenzelvigen maar met de planeet. De Verenigde Staten staan hiervoor model. Hier waren dertien verschillende kolonisten volken die besloten in het wederzijds belang te handelen, zonder het eigenbelang van ieder afzonderlijk te veronachtzamen.

MOYERS Daar staat iets over op het Grootzegel van de Verenigde Staten.

Het hele Grootzegel draait hierom. Ik draag een kopie van het Grootzegel bij me in de vorm van een dollarbiljet. Hier is de verklaring van de idealen die de grondslag vormden van de Verenigde Staten. Kijk naar dit dollarbiljet. Je ziet de piramide links. Een piramide heeft vier zijden. Dit zijn de vier windstreken van het kompas. Er staat iemand op dit punt (*heel klein, ADD*) er staat iemand op dat punt en er staat iemand op dat punt. Bevind je je laag op de piramide, dan ben je aan de ene kant of de andere. Maar kom je bij de top, dan komen alle punten samen en daar opent zich het oog van God.

MOYERS En voor hen was het de God van de rede.

CAMBELL Ja. Dit is de eerste natie ter wereld die ooit is gevormd op basis van de rede en niet eenvoudig door oorlogvoering. Deze heren waren achttiende-eeuwse deïsten. Hier lezen we: IN GOD WE TRUST. Maar dat is niet de God van de bijbel. Deze mannen geloofden niet in een Zondeval. Zij dachten niet dat de geest van de mens was afgesneden van God. De menselijke geest, gereinigd van secundaire en slechts tijdelijke zorgen, reflecteert met de glans van een gepoetste spiegel de rationele geest van God. De rede brengt je in contact met God. Bijgevolg bestaat er voor deze mannen nergens een bijzondere openbaring, en die is ook niet nodig, want de van feilbare ontdane menselijke geest is voldoende in staat God te kennen. Alle mensen in de wereld zijn hiertoe in staat omdat ze allemaal de rede bezitten. Alle mensen bezitten de rede. Dat is het grondbeginsel van de democratie. Omdat ieders geest vatbaar is voor ware kennis heb je geen speciaal gezag nodig, of een speciale openbaring die je vertelt dat zo moet en niet anders.

MOYERS En toch komen deze symbolen uit de mythologie.

CAMBELL Ja, maar ze komen voort uit een bepaalde eigenschap ervan. Het is niet de mythologie van een bijzondere openbaring. Hindoes bijvoorbeeld geloven niet in bijzonder openbaring. Ze spreken van een toestand waarin de oren opengaan voor het lied van heelal. Hier is het oog geopend voor de straling van de geest van God. En dat is een fundamenteel deïstisch idee. Als je de idee van de zondeval verwerpt, is de mens niet afgesneden van zijn bron.

Maar nu even terug naar het Grootzegel. Als je de regels op deze piramide telt, kom je op dertien. En onderaan staat een opschrift in Romeinse cijfers. Dat is uiteraard 1776. Nu, als je een en zeven en zeven en zes optelt, krijg je eenentwintig, en dan komt men tot de jaren van verstand, niet waar? In 1776 verklaarden de dertien staten zichzelf onafhankelijk. Het getal dertien is het getal van de transformatie en wedergeboorte. Bij het laatste Avondmaal waren er twaalf apostelen en een Christus, die zou sterven en herboren worden. Dertien is het getal van het uit begrenzing gaan van twaalf in het transcendente. Je hebt de twaalf tekens van de dierenriem en de zon. Deze mannen waren zich sterk bewust van het getal dertien als het getal van verrijzenis, wedergeboorte en nieuw leven en ze speelde het hier helemaal uit.

MOYERS Ja, maar nuchter bezien waren er inderdaad dertien staten.

CAMBELL Ja, dat was toch symbolisch? Dit is niet zomaar toeval. Hier zijn dertien staten op zichzelf symbolisch voor wat ze waren.

MOYERS Daar staat iets over op het Grootzegel van de Verenigde Staten.

Het hele Grootzegel draait hierom. Ik draag een kopie van het Grootzegel bij me in de vorm van een dollarbiljet. Hier is de verklaring van de idealen die de grondslag vormden van de Verenigde Staten. Kijk naar dit dollarbiljet. Je ziet de piramide links. Een piramide heeft vier zijden. Dit zijn de vier windstreken van het kompas. Er staat iemand op dit punt (*heel klein, ADD*) er staat iemand op dat punt en er staat iemand op dat punt. Bevind je je laag op de piramide, dan ben je aan de ene kant of de andere. Maar kom je bij de top, dan komen alle punten samen en daar opent zich het oog van God.

MOYERS En voor hen was het de God van de rede.

CAMBELL Ja. Dit is de eerste natie ter wereld die ooit is gevormd op basis van de rede en niet eenvoudig door oorlogvoering. Deze heren waren achttiende-eeuwse deïsten. Hier lezen we: IN GOD WE TRUST. Maar dat is niet de God van de bijbel. Deze mannen geloofden niet in een Zondeval. Zij dachten niet dat de geest van de mens was afgesneden van God. De menselijke geest, gereinigd van secundaire en slechts tijdelijke zorgen, reflecteert met de glans van een gepoetste spiegel de rationele geest van God. De rede brengt je in contact met God. Bijgevolg bestaat er voor deze mannen nergens een bijzondere openbaring, en die is ook niet nodig, want de van feilbare ontdane menselijke geest is voldoende in staat God te kennen. Alle mensen in de wereld zijn hiertoe in staat omdat ze allemaal de rede bezitten. Alle mensen bezitten de rede. Dat is het grondbeginsel van de democratie. Omdat ieders geest vatbaar is voor ware kennis heb je geen speciaal gezag nodig, of een speciale openbaring die je vertelt dat zo moet en niet anders.

MOYERS En toch komen deze symbolen uit de mythologie.

CAMBELL Ja, maar ze komen voort uit een bepaalde eigenschap ervan. Het is niet de mythologie van een bijzondere openbaring. Hindoes bijvoorbeeld geloven niet in bijzonder openbaring. Ze spreken van een toestand waarin de oren opengaan voor het lied van heelal. Hier is het oog geopend voor de straling van de geest van God. En dat is een fundamenteel deïstisch idee. Als je de idee van de zondeval verwierpt, is de mens niet afgesneden van zijn bron.

Maar nu even terug naar het Grootzegel. Als je de regels op deze piramide telt, kom je op dertien. En onderaan staat een opschrift in Romeinse cijfers. Dat is uiteraard 1776. Nu, als je een en zeven en zeven en zes optelt, krijg je eenentwintig, en dan komt men tot de jaren van verstand, niet waar? In 1776 verklaarden de dertien staten zichzelf onafhankelijk. Het getal dertien is het getal van de transformatie en wedergeboorte. Bij het laatste Avondmaal waren er twaalf apostelen en een Christus, die zou sterven en herboren worden. Dertien is het getal van het uit begrenzing gaan van twaalf in het transcendente. Je hebt de twaalf tekens van de dierenriem en de zon. Deze mannen waren zich sterk bewust van het getal dertien als het getal van verrijzenis, wedergeboorte en nieuw leven en ze speelde het hier helemaal uit.

MOYERS Ja, maar nuchter bezien waren er inderdaad dertien staten.

CAMBELL Ja, dat was toch symbolisch? Dit is niet zomaar toeval. Hier zijn dertien staten op zichzelf symbolisch voor wat ze waren.

MOYERS Dat zou dit andere opschrift verklaren: NOVUS ORDO SECLORUM

CAMBELL 'Een nieuwe wereldorde'. Dit is een nieuwe orde van de wereld. En de woorden hierboven: ANNUIT COEPTIS, betekenen: 'Hij glimlachte om onze prestaties' of 'onze handelingen'.

MOYERS Hij....

CAMBELL Hij, het oog, waar het oog voor staat. De rede. In het Latijn hoef je niet "hij" te zeggen, het kan ook "het" of "zij" zijn. Maar de goddelijke macht glimlachte om onze daden. En zo is de nieuwe wereld gebouwd in de zin van Gods oorspronkelijke schepping, en de weerspiegeling van Gods oorspronkelijke schepping bracht dit te weeg, door middel van de rede.

Als je voorbij die piramide kijkt, zie je een woestijn. Ervoor zie je planten groeien. De woestijn, de beroering in Europa, eindeloze oorlogen, daar hebben we ons van bevrijd en een staat gesticht uit naam van de rede, niet uit naam van de macht, en daar zal de bloei van het nieuwe leven uit voortkomen.

Kijk nu eens naar de rechterkant van het dollarbiljet. Daar staat de adelaar, de vogel van Zeus. De adelaar is de god die neerdaalt in de tijd. De vogel is het incarnatieprincipe van de godheid. Dit is de kale adelaar, de Amerikaanse.

Het is de Amerikaanse tegenhanger van de adelaar van de oppergod Zeus. Hij daalt neer in de wereld van de tegengestelde paren, het terrein van de handeling. De ene soort handeling is oorlog en de andere is vrede. Dus heeft de adelaar in een poot dertien pijlen: dat is het principe van oorlog. In de andere heeft hij een lauriertak met dertien bladeren: dat is het principe van vreedzaam overleg. De adelaar kijkt in de richting van de lauriertak. Zo wilden deze idealisten die onze Staat stichtten dat wij kijken; diplomatieke betrekkingen enzovoort. Maar godzijdank houdt hij de pijlen in de andere poot, voor het geval dit niet werkt.

Welnu, wat vertegenwoordigt de adelaar? Hij vertegenwoordigt wat op dit stralend teken boven op zijn kop staat aangegeven. Ik gaf ooit les aan het instituut voor de Buitenlandse dienst in Washington over Hindoe-mythologie, sociologie en politiek. Volgens een uitspraak in het Hindoe-boek over politiek moet de heerser in één, hand het oorlogswapen, de grote stok houden, en in de andere het vreedzame geluid van het lied van samenwerkend handelen. En daar stond ik, met mij twee handen zo, en het hele lokaal lachte. Ik begreep niet waarom. Toen begonnen ze te wijzen. Ik keek om en daar hing deze afbeelding van de adelaar achter mij aan de muur, met hetzelfde gebaar dat ik maakte. Maar terwijl ik keek merkte ik ook dit teken boven zijn kop en dat hij negen staartveren had. Negen is het getal van het afdalen van de goddelijke macht naar de wereld. Bij het angelus wordt de klok ook negen keer geluid. Boven de kop van de adelaar zijn dertien sterren gerangschikt in de vorm van een davidster.

MOYERS Dat was ooit het zegel van Salomon.

CAMBELL Ja. Weet je waarom de davidster het zegel van Salomon heet? Salomon placht monsters, reuzen en andere zaken in kruiken te verzegelen. Je herinnert je uit *Duizend en één nacht* dat ze de kruik opende en de geest eruit kwam? Ik zag dat hier het zegel van Salomon, gevormd door dertien sterren en toen zag ik dat elke driehoek een 'tetrakis' van Pythagoras was.

Een 'tetrakis' is een driehoek die is opgebouwd uit tien punten. Eén punt in het midden en vier punten op ieder van de zijde. Dat is het basissymbool van de filosofie van Pythagoras en van toepassing op een aantal onderling samenhangende mythologische, kosmologische,